

Boodschap van paus Benedictus XVI voor de 47ste Wereldcommunicatiedag

Zondag, 12 mei 2013

**“Sociale netwerken: toegangspoorten tot de waarheid en het geloof:
nieuwe ruimten voor de evangelisatie.”**

Geliefde broeders en zusters,

Met het oog op Wereldcommunicatiedag 2013 wil ik u enkele gedachten voorhouden betreffende een steeds belangrijker werkelijkheid die de manier betreft waarop de mensen tegenwoordig met elkaar communiceren. Ik zou willen blijven stilstaan bij de ontwikkeling van de digitale sociale netwerken die ertoe bijdragen een nieuwe “agorà” te doen opkomen, een openbare en open marktplaats waar de mensen ideeën, informatie, meningen delen en waar bovendien nieuwe betrekkingen en vormen van gemeenschap kunnen ontstaan.

Wanneer deze ruimten goed en evenwichtig worden benut, kunnen zij helpen vormen van een dialoog en een debat te ondersteunen die, indien zij met respect, aandacht voor de privacy, verantwoordelijkheid en toewijding aan de waarheid worden verwezenlijkt, de banden van eenheid tussen de mensen te versterken en de harmonie binnen de menselijke familie doeltreffend bevorderen. De uitwisseling van informatie kan ware communicatie worden, contacten kunnen rijpen tot vriendschap, verbindingen de gemeenschap vergemakkelijken. Indien de netwerken ten doel hebben om dit grote potentieel werkelijkheid te laten worden, dan moeten de mensen die eraan deelhebben zich inspannen authentiek te zijn, omdat binnen deze ruimten niet alleen ideeën en informatie worden gedeeld, maar men in laatste instantie zichzelf meedeelt.

De ontwikkeling van de sociale netwerken vereist inzet: mensen worden betrokken bij het opbouwen van relaties en het vinden van vriendschap, in het zoeken naar antwoorden op hun vragen, het zich vermaken, maar ook bij het intellectueel geprikkeld worden en het delen van competenties en kennis. De netwerken worden zo steeds meer deel van de structuur zelf van de maatschappij, aangezien zij de mensen samenbrengen op grond van deze fundamentele behoeften. De sociale netwerken worden derhalve gevoed door aspiraties die geworteld zijn in het hart van de mens.

De cultuur van de sociale netwerken en de veranderingen in de vormen en stijlen van communicatie vormen veeleisende uitdagingen aan hen die willen spreken over waarheid en waarden. Zoals ook gebeurt bij andere middelen van sociale communicatie, lijken dikwijls de betekenis en de doeltreffendheid van de verschillende uitdrukkingsvormen meer te worden bepaald door de populariteit dan door het intrinsieke belang en de waarde ervan. Populariteit is vervolgens dikwijls veel meer verbonden met bekendheid of overtuigingsstrategieën dan met de logica van de argumentatie. Soms kan de bescheiden stem van de rede worden gedomineerd door het lawaai van buitensporige informatie en slaagt zij er niet in de aandacht te wekken die daarentegen is weggelegd voor wie zich op een verleidelijkere manier uitdrukt. De sociale media hebben dus de inzet nodig van allen die zich bewust zijn van de waarde van de dialoog, van het beredeneerde debat, van de logische argumentatie; van mensen die trachten de vormen van discours en uitdrukking te onderhouden die een beroep doen op de edelste aspiraties van wie is betrokken bij het communicatieve proces. Dialoog en debat kunnen ook bloeien en groeien, wanneer men een gesprek voert en men degenen die andere ideeën dan wij hebben, serieus neemt. “Wanneer men geconstateerd heeft dat er een culturele diversiteit is, dan dient men ervoor te zorgen dat de mensen niet alleen het bestaan van de cultuur van de ander accepteren, maar dat zij ook ernaar streven daardoor te worden verrijkt en wat men aan goeds, waars en moois bezit, daaraan aan te bieden” (*Toespraak bij de ontmoeting met de wereld van de cultuur*, Belém, Lissabon, 12 mei 2010).

De uitdaging die de sociale netwerken onder ogen moeten zien, is werkelijk alomvattend te zijn: dan zullen zij de volledige deelname van de gelovigen genieten die de Boodschap van Jezus en de waarden van de menselijke waardigheid die zijn onderricht bevordert, willen delen. De gelovigen merken immers steeds meer dat, als men de Blijde Boodschap ook niet in de digitale wereld doet kennen, zij afwezig zou kunnen zijn in de ervaring van velen voor wie deze existentiële ruimte belangrijk is. De digitale wereld is niet een parallelle of puur virtuele wereld, maar is een deel van de dagelijkse werkelijkheid van veel mensen, vooral van de jongeren. De sociale netwerken zijn de vrucht van menselijke interactie, maar zij geven op hun beurt nieuwe vormen aan de dynamiek van de communicatie die relaties schept: een nauwkeurig begrip van deze wereld is dus een allereerste vereiste voor een veelbetekenende aanwezigheid hierbinnen.

Het vermogen om de nieuwe vormen van taal te gebruiken is niet zozeer vereist om met de tijd mee te gaan, maar juist om het de oneindige rijkdom van het evangelie mogelijk te maken uitdrukingsvormen te vinden die in staat zijn de geest en het hart van allen te bereiken. In de digitale wereld gaat het geschreven woord vaak gepaard met beeld en geluid. Een doeltreffende communicatie, zoals de parabels van Jezus, vereist de betrokkenheid van de verbeeldingskracht en het emotionele gevoel van hen die wij willen uitnodigen tot een ontmoeting met het mysterie van Gods liefde. Wij weten overigens dat de christelijke traditie van oudsher rijk is aan tekens en symbolen: ik denk bijvoorbeeld aan het kruis, aan de iconen, aan de afbeeldingen van de Maagd Maria, aan de kerststal, aan de ramen en de schilderijen in de kerken. Een aanzienlijk deel van het artistiek erfgoed van de mensheid is verwezenlijkt door kunstenaars en musici die getracht hebben de waarheden van het geloof tot uitdrukking te brengen.

De authenticiteit van de gelovigen in de sociale netwerken wordt benadrukt door het delen van de diepe bron van hun hoop en hun vreugde: het geloof in God, die rijk is aan barmhartigheid en liefde, geopenbaard in Christus Jezus. Dit delen bestaat niet alleen in het expliciet tot uitdrukking brengen van het geloof, maar ook in het getuigenis, dat wil zeggen de

manier waarop “keuzes, voorkeuren en oordelen” worden meegedeeld, “die ten diepste overeenkomen met het evangelie, ook wanneer men hierover niet expliciet spreekt” (*Boodschap voor Wereldcommunicatiedag, 2001*). Een bijzonder veelbetekenende manier om getuigenis af te leggen zal de wil zijn om zichzelf aan anderen te geven door de bereidwilligheid zich geduldig en met respect te laten betrekken bij hun vragen en hun twijfels op de weg van het zoeken naar de waarheid en naar de betekenis van het menselijk bestaan. De opkomst van de sociale netwerken in de dialoog over geloof en geloven bevestigt het belang en de relevantie van de godsdienst in het openbare en maatschappelijke debat.

Voor hen die met een open hart de gave van het geloof hebben ontvangen, is het meest radicale antwoord op de vragen van de mens omtrent de liefde, de waarheid en de betekenis van het leven - kwesties die in de sociale netwerken in het geheel niet ontbreken - gelegen in de persoon van Jezus Christus. Het is vanzelfsprekend dat wie geloof heeft, dit met respect en fijngevoeligheid wil delen met hen die hij ontmoet in de digitale wereld. Als ons delen van het Woord van God in staat is goede vruchten voort te brengen, dan is dat echter uiteindelijk altijd dankzij de kracht, eigen aan het Woord van God, de harten te raken, nog vóór iedere inspanning van ons. Het vertrouwen in de macht van Gods handelen moet altijd iedere zekerheid te boven gaan die wordt gesteld in het gebruik van de menselijke middelen. Ook in de digitale wereld, waar het gemakkelijk is dat er stemmen opgaan met een te felle en polemische toon en waar soms het risico aanwezig is dat sensatiezucht overheerst, zijn wij geroepen tot een nauwlettende onderscheiding. En wij herinneren, wat dit betreft, eraan dat Elia de stem van God niet herkende in de onstuimige en sterke wind, noch in de aardbeving of in het vuur, maar in het “suizen van een zachte bries” (*1 Kon. 19, 11-12*). Wij moeten vertrouwen op het feit dat de fundamentele verlangens van de mens om te beminnen en bemind te worden, betekenis en waarheid te vinden - die God zelf in het hart van het menselijk wezen heeft gelegd - ook de vrouwen en mannen van onze tijd altijd en hoe dan ook blijven laten openstaan voor wat de zalige kardinaal Newman het “vriendelijke licht” van het geloof noemde.

De sociale netwerken kunnen, behalve een instrument van evangelisatie ook een factor van menselijke ontwikkeling zijn. In enkele geografische en culturele contexten waar de christenen zich geïsoleerd voelen, kunnen de sociale netwerken bijvoorbeeld het gevoel van hun daadwerkelijke eenheid met de universele gemeenschap van gelovigen versterken. De netwerken vergemakkelijken het delen van geestelijke en liturgische bronnen door de mensen in staat te stellen te bidden met een versterkt gevoel hen nabij te zijn die hetzelfde geloof als zij belijden. Een authentiek en interactief betrokken zijn bij de vragen en twijfels van hen die ver van het geloof afstaan, moet ons de noodzaak doen voelen met gebed en overweging ons geloof in de tegenwoordigheid van God, evenals onze daadwerkelijke liefde, te voeden: “Al spreek ik met de tongen van engelen en mensen: als ik de liefde niet heb, ben ik een galmend bekken of een schelle cimbaal” (1 Kor. 13, 1).

Er bestaan sociale netwerken die in de digitale wereld de mens van vandaag mogelijkheden bieden voor gebed, meditatie of het delen van het Woord van God. Maar deze netwerken kunnen ook de deuren openen voor andere dimensies van het geloof. Veel mensen zijn immers juist dankzij een contact dat aanvankelijk online heeft plaatsgehad, het belang aan het ontdekken van een directe ontmoeting, van ervaringen van een gemeenschap of ook van een pelgrimsticht, altijd belangrijke elementen op de weg van het geloof. Door te trachten het evangelie present te stellen in de digitale wereld kunnen wij de mensen uitnodigen gebedsontmoetingen of liturgievieringen te beleven op concrete plaatsen zoals kerken of kapellen. Er zou geen gebrek aan samenhang of eenheid moeten zijn in de uitdrukking van ons geloof en ons getuigenis van het evangelie in de werkelijkheid waarin wij zijn geroepen te leven, of die nu fysiek of digitaal is. Wanneer wij er zijn voor de ander, zijn wij hoe dan ook geroepen de liefde van God te doen kennen tot aan de uiteinden der aarde.

Ik bid dat de Geest van God u altijd begeleidt en verlicht en zegen van harte u allen, zodat u waarlijk herauten en getuigen van het evangelie kunt zijn. “Gaat uit over de hele wereld en verkondigt het evangelie aan heel de schepping” (Marc. 16, 15).

Uit het Vaticaan, 24 januari 2013, Feest van de heilige Franciscus van Sales.

BENEDICTUS PP. XVI

© Copyright 2012 - Libreria Editrice Vaticana - Secretariaat RK Kerk in Nederland

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers